

Izložba u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinskome ratu

4. – 30. studenoga 2021. godine

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

SLOBODA
SE NJEGOVIM
IMENOM ZOVE

KATALOG IZLOŽBE

Sloboda se njegovim imenom zove

Izložba u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinskome ratu

Zagreb, 2021.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

IZLOŽBA SLOBODA SE NJEGOVIM IMENOM ZOVE

Malo je ljudi i malo gradova koji mogu postati simboli, a da se ne sruše pod tim teretom, bilo da su sudbinu simbola sami odabrali ili su se, češće, bez svoje volje našli u takvoj situaciji. Vukovar nije htio postati simbolom. Htio je biti onim što je oduvijek bio – tihim i dobroćudnim slavonskim gradom u kojem žive mnogi narodi, ljudi koji rođenjem i životom u tome gradu, uz moćni i široki Dunav koji valja svoje žute i sive vode, brzo postaju i sami poput kraja u kojem žive – tih i dobri, široki poput slavonske ravnice i zadovoljni onim sitnim i malim stvarima koje tako teško razumiju slučajni prolaznici i dođoši svih vrsta. U Vukovaru su se rađali pa iz njega odlazili veliki i ugledni ljudi koji su birali Istok i Zapad kao smjerove svojih putovanja u potrazi za novim spoznajama. Širok i otvoren svima postajao je svojevrsnim kotlom za topljenje u kojem su starosjedioci i došljaci miješali svoje osobine i talili ih sve dok ne bi, zadržavajući ono i onoliko koliko su sami željeli od svojih nacionalnih, vjerskih, političkih i drugih opredjeljenja, postali pravim Vukovarcima. U tome se gradu govorilo vukovarski, živjelo vukovarski i mislilo vukovarski – sve dok se nije dogodilo ZLO – koje pali i ruši sve do temelja, ali ne uspijeva u onome što najviše želi – uništiti Dušu grada.

Ulomak iz albuma *Sjećanje – za Novo Sutra* priređenoga 1994.
u sklopu humanitarne akcije Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu,
Večernjega lista, FS iz Zagreba i Sveučilišne tiskare

U povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinskome ratu Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u suradnji s partnerima Večernjim listom, Udruhom za promicanje kulture povijesti Kliofest i Gradskom knjižnicom Vukovar priredila je izložbu *Sloboda se njegovim imenom zove* kako bi oživjela sjećanja na tešku sudbinu grada na Vuki i Dunavu, grada simbola i grada heroja – Vukovara kao i sjećanja na suvremeni život u kojem bitno mjesto zauzima kultura.

Izložba daje uvid u fotografije, knjige, rukopise, novinske članke i ostalu građu koju Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i partnerske ustanove čuvaju u svojim zbirkama – građu koja svjedoči o stradanju Vukovara, ali i bogatoj kulturi grada.

Izložba je potaknuta dosadašnjim djelovanjem Zbirke knjižnične građe o Domovinskom ratu koja okuplja i daje na korištenje svu relevantnu građu o Domovinskom ratu. Utemeljena kao dio nacionalne zbirke *Croatica*, Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu prikuplja, čuva, obrađuje i daje na korištenje građu objavljenu u Hrvatskoj i svijetu, knjižnu i neknjižnu, bez obzira na medij, na bilo kojem jeziku, inozemnih i hrvatskih autora, koja se bavi temom Domovinskoga rata ili je objavljena tijekom njegova trajanja.

Zbirka knjižnične građe o Domovinskom ratu samo je dio bogatoga fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu koji danas broji približno 3,8 milijuna svezaka. Knjižnica brižno čuva i građu koja svjedoči o bogatoj kulturi grada Vukovara, a izbor građe iz Grafičke zbirke, Zbirke muzikalija i audiomaterijala, Zbirke rukopisa i starih knjiga, Zbirke zemljovida i atlasa kao i općega fonda Knjižnice zastupljen je i na izložbi – od književnih djela nadahnutih Vukovarom i djela vukovarskih književnika preko prekrasnih grafika i starih razglednica do glazbenih rukopisa i zemljovida. Izložbu prati objava digitalne zbirke *Vukovar* te virtualne izložbe *Vukovar – kultura danas* Gradske knjižnice Vukovar izrađene u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu.

Mirni prosvjed vukovarskih majki ispred zapovjedništva Pete vojne oblasti Jugoslavenske narodne armije 30. kolovoza 1991. godine gdje su zahtijevale puštanje svojih sinova iz neprijateljske vojske.

Autor fotografije:
Josip Bistović

BITKA ZA VUKOVAR

Najveća bitka u Domovinskome ratu počela je 24. kolovoza 1991. godine, iako su oružani sukobi na ovome području počeli već u svibnju. Tijekom 24. kolovoza hrvatske snage, odgovorivši na vatru, srušile su zrakoplov Jugoslavenskoga ratnog zrakoplovstva iznad Borova Sela, a dan poslije oklopno vozilo Jugoslavenske narodne armije naletjelo je na minu, skrenuvši s ceste. Tada vojnici Jugoslavenske narodne armije iz vojarne te lokalni pobunjeni Srbi kreću u napad na Borovo Naselje i Vukovar. Jakim napadom Jugoslavenske narodne armije 14. i 15. rujna Vukovar je odsječen od Vinkovaca. Hrvatske snage uspjele su 20. rujna osloboditi grad u smjeru Nuštar – Marinci – Bogdanovci – Vukovar, pri čem nastaje poznato *groblje tenkova*. Nova faza u nastojanjima Jugoslavenske narodne armije da zauzme Vukovar nastupila je 30. rujna kada započinje *Operacija Vukovar* kojoj je bila svrha potpuno okruženje, a zatim i zauzimanje grada.

Snage Jugoslavenske narodne armije usmjerene na Vukovar dijelile su se na operativne zone *Jug* i *Sjever* koje su bile razdvojene Vukom. Operativna zona *Jug* imala je zadatak osvojiti Vukovar. Njezina je osnova bila Gardijska motorizirana brigada Saveznoga sekretarijata za narodnu obranu s ojačanjima iz Leskovca te srpskom i vojvođanskom teritorijalnom obranom i lokalnim pobunjenicima. Temelj operativne zone *Sjever* bilo je Zapovjedništvo Novosadskoga korpusa. Zadatak joj je bio napad na Borovo Naselje te djelovanje prema Osijeku. Akciju je do rujna nadzirao general-pukovnik Aleksandar Spirkovski, a zatim general-potpukovnik Života Panić. Smatra se da su snage Jugoslavenske narodne armije i srpske paravojne postrojbe imale gotovo 20 000 vojnika, uz još približno 30 000 vojnika u širem okruženju grada.

Hrvatska obrana bila je ustrojena u prvo vrijeme prema načelu naoružanoga naroda. Do 15. kolovoza zapovjednik obrane Vukovara bio je Tomislav Merčep, do 30. kolovoza Josip Gažo, od 31. kolovoza potpukovnik Mile Dedaković – Jastreb, a od 11. listopada Branko Borković – Mladi Jastreb. Kada se govori o djelatnome sastavu Zbora narodne garde, u kolovozu 1991. godine u gradu je ustrojen 4. bataljun 3. „A“ brigade. Obrambene su snage u srpnju pojačane skupinom 1. „A“ brigade iz Iloka. Iz sastava 109. brigade

izdvojeno je ljudstvo iz Vukovara i Županje radi ustroja 124. i 131. brigade Hrvatske vojske. Zapovjedništvo Operativne zone Osijek 25. rujna zapovjedilo je ustroj 204. brigade Hrvatske vojske u Vukovaru. Početkom listopada snage obrane pojačane su borbenom tehnikom iz Varaždina, a sredinom tog mjeseca su stigle četiri čete dragovoljaca, od kojih je ustrojen 83. samostalni zagrebački bataljun Hrvatske vojske. Nakon neuspješnoga pokušaja deblokade Vukovara 13. listopada ustrojena je Operativna grupa Vukovar, Vinkovci i Županja pod vodstvom Mile Dedakovića, a od 16. studenoga Vinka Vrbanca. Krajem srpnja u Vukovaru i Borovu Naselju bilo je gotovo 800 branitelja, od čega 400 nenaoružanih, a postupnim pristizanjem oružja broj je branitelja povećan na približno 1800 boraca.

Osvajanjem Mirkovaca 1. listopada 1991. godine Jugoslavenska narodna armija uspjela je izolirati Vukovar, blokirati *kukuruzni put* i spriječiti dostavu pomoći. Zapovjednik obrane Vukovara Mile Dedaković – Jastreb u namjeri da dovede pomoć probio se 11. listopada s manjom skupinom branitelja iz opkoljenoga Vukovara u Vinkovce.

U dramatičnoj poruci o stanju u gradu koja je upućena 6. studenoga Glavnomu stožeru Hrvatske vojske traži se da se dostavi oružje teškoga kalibra kako 13 000 do 15 000 ljudi ne bi došlo pod vlast neprijatelja. Većina je pomoći tijekom dana i poslana. Četiri dana poslije Jugoslavenska narodna armija je osvojila Bogdanovce koji su tjednima odolijevali napadima njezinih oklopnih brigada. Zbog pojačanoga pritiska na grad 12. studenoga planiran je novi proboj. Napad je započeo u večernjim satima, no neke se jedinice nisu niti pojavile na bojišnici, a neke su je samovoljno napustile. Sljedećih dana Jugoslavenska narodna armija presjekla je i prometnicu između Borovoga Naselja i Vukovara. Dana 17. studenoga pristiže iz Vukovara poruka da ostaju bez ljudi i bez streljiva te da je obrana na kraju snaga. Iste noći Vukovar napušta dio branitelja s Mladim Jastrebom na čelu.

Dana 18. studenoga Jugoslavenska narodna armija ulazi u Vukovar, a s njom i predstavnici Ujedinjenih naroda i Međunarodnoga Crvenog križa. To je i nadnevak koji se obilježava kao Dan sjećanja na žrtve Domovinskoga rata te Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. Borovo Naselje zadnji branitelji napuštaju 23. studenoga.

Dio branitelja uspio se povući prije ulaska Jugoslavenske narodne armije, a ostali su zarobljeni. Broj poginulih tijekom bitke nije točno utvrđen. Procjenjuje se da je na hrvatskoj strani poginulo gotovo 2000 ljudi, od čega 1100 civila, među kojima 86 djece. Najviše stradalih bilo je tijekom zadnjih dvadeset dana borbi te nakon pada grada. Ranjenih je bilo približno 2500. Brojke poginulih na srpskoj se strani različito navode – procjenjuje se da ih je bilo otprilike 3000, ali srbijanski izvori navode 1400 poginulih, iako neki izvori govore i o 8000 mrtvih.

Vlatka Filipčić Maligec

Vukovarski heroj Blago Zadro 8. rujna 1991. godine pokraj VUPIK-ova silosa Đergaj između Vukovara i sela Bršadin. Blago Zadro poginuo je u listopadu 1991. godine u blizini Trpinjske ceste nedaleko željezničke pruge gdje je nastala ova fotografija.

Autor fotografije:
Mišo Lišanin

BOROVO SELO

Borovo Selo postalo je 2. svibnja 1991. godine mjesto pogibije dvanaest pripadnika hrvatske policije. Uvod u događaje zbio se dan ranije – došlo je do svađe dvojice šezdesetogodišnjaka, Srbina i Hrvata u Bršadinu, pri čem je Srbin ubijen. U Bršadinu se tada podižu barikade prema Nuštru i Vukovaru koje su čuvali naoružani stražari te zbog toga nije bilo moguće napraviti očevid. Tijekom noći u Savulji, u blizini Borova Sela, gdje je već u travnju bio zamijećen četnički logor, napadnuta je policijska ophodnja. Dva su policajca ranjena, dok su dvojicu zadržali mještani te ih pretukli, a zatim predali policiji u Novome Sadu. Ne znajući to, skupina policajaca iz Vukovara odlazi u Borovo Selo s namjerom da napravi očevid i oslobodi kolege, ali je po dolasku na njih otvorena jaka vatra. Dvanaest je policajaca ubijeno, a petnaest ranjeno. Napadnuti policajci zatražili su pomoć – iz Policijske uprave Osijek dolazi 164, a zatim još 150 policajaca. Obje su skupine napadnute, ali su uzvratili vatrom pa su se napadači povukli. Borbu je prekinuo dolazak vojske iz Osijeka, a srbijanska je policija predala hrvatskoj policiji dvojicu policajaca. Zajedno s osječkim policajcima, hrvatska je strana, uz dvanaest ubijenih imala i 21 ranjenog, a srpska je strana priznala smrt jednoga srpskog državljanina i ranjavanje četiriju osoba, ali se smatralo da se stvarna brojka prikriva.

Nakon događaja u Borovu Selu dolazi do masovne pobune u srpskim selima u vukovarskoj i vinkovačkoj općini i protureakcije Hrvata te eskalacije međunacionalnih netrpeljivosti.

BOROVO NASELJE

Neposredno prije 1991. godine industrijsko naselje – Borovo Naselje postalo je dio grada Vukovara, odvojivši se od ostatka Borova. Obrana Vukovara bila je organizirana po mjesnim zajednicama, a u obrani Borovoga Naselja posebno mjesto pripada Blagu Zadru koji je obavljao dužnost zapovjednika 3. bojne.

Na toj je dužnosti i poginuo tijekom jakoga napada 16. listopada. Posmrtno je promaknut u čin general-bojnika.

Tijekom opsade Vukovara u Borovo Commercium, skladištu nekadašnjega Borova, sklonište je pronašlo približno 1000, i to uglavnom starijih ljudi. Ono je djelovalo i kao pomoćna bolnica te su u nju, dok je bilo moguće, prebacivani i lakši pacijenti iz vukovarske bolnice. Usprkos istaknutoj bijeloj zastavi, 19. studenoga skladište je zapaljeno. U skladište se povukao i dio branitelja. Nakon predaje vojnici su odvojeni od civila te su provedena pojedinačna smaknuća na licu mjesta. Pokolje su napravile paravojne jedinice, dok je dio zarobljenika, prema riječima preživjelih, zaštitio netko od oficira Jugoslavenske narodne armije. Vojnici, ali i dio žena i djece, odvedeni su u logor Stajičevo kod Zrenjanina.

Borovo Naselje teško je stradalo tijekom srpske opsade Vukovara. U sastav Republike Hrvatske reintegrirano je u sklopu mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja.

Borovo je industrijsko naselje na desnoj obali Dunava, nedaleko Vukovara. U srednjem vijeku ondje su augustinci imali samostan sv. Margarete. Borovo se prvi put spominje 1231. godine. Nakon Mohačke bitke dolazi pod osmansku vlast i tada se u njega doseljavaju Srbi. Borovo je 1878. godine bilo povezano željezničkom prugom s Daljem i Slavonskim Brodom. Mjesto se počinje industrijski razvijati početkom 20. stoljeća. Godine 1907. utemeljena je kudeljara, a 1931. započela je gradnja tvornice i industrijskoga naselja Bata. Tvornica je kasnije nazvana Borovo. Godine 1939. zapošljavala je 6300 radnika. Utemeljila ju je češka tvrtka Bat'a Zlin u vlasništvu Tomaša Bat'e (1876. – 1932.). Tvornica je kožnu i gumenu obuću izvozila u Afriku, Aziju i Ameriku. Bavila se i proizvodnjom guma za bicikle i automobile te plinskih maski. Godine 1947. tvornica je nacionalizirana i utemeljen je Jugoslavenski kombinat gume i obuće Borovo u kojem je 1990. bilo zaposleno gotovo 24 000 ljudi.

Vlatka Filipčić Maligec

Hrvatski policajci na ulazu u Borovo Selo uoči njihove pogibije u Borovu Selu 2. svibnja 1991. godine.

Autor fotografije:
Goran Pichler

Vozilo Ministarstva unutarnjih poslova u Borovu Selu nakon pogibije 12 hrvatskih policajaca 2. svibnja 1991. godine.

Autor fotografije:
Goran Pichler

VOJARNA

U nekadašnjoj vojarni 204. vukovarske brigade sjedište ima javna ustanova *Memorijalni centar Domovinskog rata Vukovar*. Ustanova povezuje memorijalne objekte koji se nalaze u Vukovaru i okolici te prikuplja i čuva građu povezanu s Domovinskim ratom. U sklopu je ustanove i vukovarski vodotoranj te Spomen-dom hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti u Borovu Naselju. Trpinjska cesta povezuje Osijek i Vukovar, a na njoj se nalazilo i jedno od glavnih srpskih uporišta tijekom Domovinskoga rata, selo Trpinja.

Spomen-dom Ovčara čuva sjećanje na tragično ubijene iz vukovarske bolnice. Memorijalno groblje žrtava Domovinskoga rata nastaje završetkom mirne reintegracije 1998. godine kada je ekshumirano 938 tijela poginulih iz masovne grobnice pokraj groblja koje simbolizira 938 bijelih mramornih križeva.

Obilježena su i druga mjesta stradanja i masovnih grobnica, i to u Novoj ulici, Borovu Selu, Bogdanovcima, Lušcu i Sotincu. Obilježen je i *kukuruzni put*, zapravo putovi koji su bili jedina poveznica okupiranoga Vukovara s okruženjem, sve do zauzimanja Marinaca. Zadnji su preko *kukuruznoga puta* u Vukovar ušli dragovoljci i pripadnici Hrvatskih obrambenih snaga, na čiji je poticaj i podignuta spomen-kapelica. Središnji križ na ušću Vuke uz Dunav podignut je u čast svim poginulim braniteljima za slobodu Hrvatske.

Vukovarska brigada

U drugoj polovici rujna 1991. godine dolazi do znatnih promjena u ustroju hrvatskih oružanih snaga. Naziv Zbor narodne garde zadržavaju djelatne postrojbe, dok je pričuvni sastav preimenovan u Hrvatsku vojsku. Zbog nepoštovanja postupka prilikom utemeljivanja brigada, od kraja rujna Vukovarska brigada imala je dva naziva, i to 204. brigada za Vukovar i njezine branitelje, a službeno za Hrvatsku vojsku naziv je bio 124. brigada. Nositelj ustroja brigade bio je Mile Dedaković – Jastreb.

Vlatka Filipčić Maligec

Branitelji dragovoljci na prilazu Vukovaru 10. rujna 1991. godine.

Autor fotografije:
Mišo Lišanin

Vukovarske žene donose okrepu hrvatskim braniteljima na kukuruznome putu 30. kolovoza 1991. godine.

Autor fotografije:
Drago Havranek

VUKOVARSKA BOLNICA

Prvu žrtvu ranjavanja povezanu s ratnim zbivanjima vukovarska bolnica primila je već 2. travnja 1991. godine. Riječ je o ženi ranjenoj u automobilu kod Bršadina na koji su pucali srpski pobunjenici. Mjesec dana poslije u bolnicu je primljeno petnaest pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova i šest pobunjenih Srba ranjenih u Borovu Selu.

Vukovarska bolnica bila je tijekom opsade Vukovara mjesto u kojem su utočište našli ne samo bolesni i ranjeni nego se koristila i kao sklonište i dom za medicinske djelatnike i njihove obitelji, s obzirom na to da od kraja kolovoza većina osoblja nije ni napuštala bolnicu. Trebala je poslužiti i kao posljednje utočište dijelu hrvatskih branitelja zadnjih dana opsade. Ipak, bolnica će se za mnoge pokazati i posljednjom adresom prije stradanja na Ovčari.

Prije početka rata vukovarska bolnica imala je 421 krevet, u njoj su radila 93 liječnika te ukupno oko 1000 djelatnika. Na dan okupacije bilo ih je nekoliko puta manje. Ravnateljicom bolnice u srpnju 1991. godine postaje doktorica Vesna Bosanac. Doktor Juraj Njavro bio je zapovjednik ratnoga saniteta. Većina liječnika Srba napustila je bolnicu do srpnja 1991. godine, ali dio ih je ostao tijekom cijele okupacije.

S obzirom na golem broj ranjenika, pacijenti su bili smješteni i u hodnike i podrum. Pacijenti s težim posljedicama nakon prve obrade upućivani su u Vinkovce i Đakovo ili dalje u Zagreb i Osijek. Oni koji su bili lakše ozlijeđeni, smješteni su u sklonište u Borovo Commerce gdje je bila organizirana pomoćna bolnica. Na bolnicu je dnevno padalo od 70 do 80 projektila. Dana 23. listopada 1991. godine srpske su postrojbe raketirale i zapalile bolnicu.

Kada je postalo nemoguće sahranjivati mrtve na groblja, poginuli su sahranjivani u zajedničku grobnicu ispred bolnice.

Najmlađi ranjenik koji je bio u bolnici imao je šest mjeseci, a najstariji 88 godina. Tijekom je opsade obavljeno više od 1000 većih operacijskih zahvata, obrađeno je 2500 pacijenata, a rodilo se i 16 djece,

i to četvero prije vremena. Najmanje dijete rođeno s tek 700 grama, nažalost, nije preživjelo, dok je troje djece od 800, 1100 i 1300 grama preživjelo. Među njima bilo je i dijete Srпкиnje iz Negoslavaca koja zbog napada na Vukovar nije mogla biti s djetetom do 19. studenoga, a do tada se o njem brinulo osoblje bolnice.

U bolnici su djelovale tri kirurške ekipe, četiri kirurga, jedan ortoped te dva anesteziologa. Kirurška skupina specijalista i stručnjaka koja je kao ispomoć došla iz Zagreba na dva tjedna morala je zbog blokade grada ostati do kraja okupacije, kao i pomoć iz Osijeka.

Povijest ratne vukovarske bolnice tragično je obilježila Ovčara. Premda je u Zagrebu između hrvatskih vlasti, predstavnika Jugoslavenske narodne armije, predstavnika Međunarodnoga Crvenoga križa, međunarodne humanitarne organizacije za hitnu medicinsku pomoć ugroženim ljudskim skupinama širom svijeta *Liječnici bez granica* i Malteškoga reda 18. studenoga dogovorena evakuacija svih ranjenika i bolesnika iz bolnice, 19. studenoga iz bolnice je odvedeno 400 ljudi, i to većim dijelom na Ovčaru. Gotovo svi koji su odvezeni na Ovčaru, tamo su i ubijeni, dio je ubijen na Veleprometu, a dio odvezen u logore u Srbiju.

Tijekom rata poginula su i ubijena 32 djelatnika ratne bolnice, i to 20 na Ovčari, a četiri su nestala nakon zarobljivanja.

U vukovarskoj bolnici u rujnu 1991. godine pod neprestanim napadima neprijateljskih snaga rađala su se djeca i izvodile operacije.

Autor fotografije:
Mišo Lišanin

Pripadnik dragovoljačke postrojbe Hrvatskih obrambenih snaga ispred vukovarske bolnice 1991. godine.

Autor fotografije:
Viktorin Jurić Paša

OVČARA

Farma Ovčara koja se nalazi otprilike pet kilometara jugoistočno od Vukovara, mjesto je gdje se dogodio najveći zločin tijekom Domovinskoga rata. U rujnu 1991. godine hangar, koji je na svinjogojskoj farmi u sklopu tvrtke Vupik služio kao skladište poljoprivredne mehanizacije, pretvoren je u logor za nesrpsko stanovništvo Vukovara i okolice.

Procjenjuje se da je kroz logor prošlo od 3000 do 4000 ljudi. Nakon pada Vukovara na Ovčaru 20. studenoga dovezeno je više od 260 branitelja i civila iz vukovarske bolnice. Po dolasku su im oduzete dragocjenosti i osobni predmeti te su krenula premlaćivanja i mučenja.

U noći sa 20. na 21. studenoga zarobljenici su u skupinama smješteni u kamione te su ih pripadnici teritorijalne obrane Vukovara i srpskih paravojnih postrojbi ubili strijeljanjem. Iz masovne grobnice pet je godina poslije ekshumirano dvjesto mrtvih. Najvećim je dijelom riječ o Hrvatima, ali je među njima bilo i Srba, Mađara, Muslimana i dva strana državljana, dobrovoljca u Hrvatskoj vojsci. Ubijeno je 198 muškaraca i dvije žene. Najmlađa žrtva imala je 16, a najstarija 72 godine. Među njima bio je i legendarni novinar Radio Vukovara Siniša Glavašević. Još i danas traga se za 55 osoba – 211 je identificirano, a neki su u drugim grobnicama.

Sve do listopada 1992. godine nije se znala sudbina ranjenika iz vukovarske bolnice. Pretpostavljalo se da su odvezeni u logore u Srbiji. No, tada je iz srpskoga logora oslobođen jedan od rijetkih zarobljenika koji su preživjeli pokolj te je istina izišla u javnost. Nakon toga pronađena je masovna grobnica s tijelima ubijenih. Trebale su proći još četiri godine kako bi se pristupilo ekshumaciji.

U Srbiji je zbog zločina na Ovčari osuđeno 13 neposrednih izvršitelja, među njima i jedna žena. Na Međunarodnome kaznenom sudu za bivšu Jugoslaviju u Haagu zbog zločina na Ovčari osuđeni su Mile Mrkšić na dvadeset godina i Veselin Šljivančanin na deset godina zatvora.

Vlatka Filipčić Maligec

Križ i spomenik na Ovčari 2011. godine na mjestu gdje su pripadnici Jugoslavenske narodne armije i srpskih paravojnih postrojbi u noći sa 20. na 21. studenoga 1991. godine usmrtili više od 200 branitelja i civila te pacijenata i članova medicinskoga osoblja iz vukovarske bolnice.

Autor fotografije:
Siniša Hančić/PIXSELL

Građani pale svijeće kod spomen-križa na ušću Vuke u Dunav u povodu sjećanja na žrtve Vukovara 2011. godine.

Autor fotografije:
Marko Mrkonjić/PIXSELL

VUKOVARSKI VODOTORANJ

Vukovarski vodotoranj predstavlja simbol obrane Vukovara. Premda nije imao vojnu ulogu, vukovarski je vodotoranj tijekom Domovinskoga rata pogođen više od šesto puta. Govori se o čak 640 projektila koji su vodotoranj znatno oštetili, ali ga nisu uspjeli srušiti.

Hrvatski branitelji s Mitnice, Ivica Ivanika kojemu se s vremenom pridružio i Hrvoje Džalto, svaki su dan tijekom opsade na vodotoranj stavljali hrvatsku zastavu kako bi Vukovarcima ulili nadu. Ivica Ivanika poginuo je pred padom Vukovara, a Hrvoje Džalto završio je u logoru, ali je preživio rat. Nije dočekaao obnovu vodotoranja. Na vrhu obnovljenog tornja simbolično su postavljene stope vojničkih čizama koje čuvaju sjećanje na njih.

Izgradnja vukovarskoga vodotoranja počela je 1963., a kao vodospremnik je proradio 1968. godine. Visok je 50 metara, a u funkciji vodospremnika mogao je primiti gotovo 2200 prostornih metara vode. Izgradila ga je zagrebačka tvrtka Hidrotehna prema projektu tvrtke Plan u tadašnjem gradskom perivoju i izletištu zvanom Najpar bašća na ulazu u vukovarsko gradsko naselje Mitnicu. Glavni projektant Vodotoranja kao i cijeloga vukovarskog vodoopskrbnog sustava bio je Vukovarac Aleksandar Rose. U ostvarenje novoga vodoopskrbnog sustava u Vukovaru krenulo se 1958., a završen je 1976. godine. Uz vodoopskrbu, riješena je u to vrijeme i regulacija ušća Vuke, što se pokazalo osobito potrebnim nakon velike poplave 1965. godine.

Nakon konzervatorskih radova obnovljeni vodotoranj otvoren je 30. listopada 2020. godine. Obnova je ostvarena prema projektu Radionice arhitekture, a danas predstavlja simbol hrabrosti, stradanja i otpora u Domovinskomu ratu. Muzeološki postav nalazi se u prostoru nekadašnje vodospreme.

Vlatka Filipčić Maligec

Pogled u utrobu simbola ratnoga Vukovara – vodotornja tijekom njegove obnove 2018. godine.

Autorica fotografije:
Emica Elvedi

Fotografija iz zraka obnovljenoga vukovarskog vodotornja i grada heroja 2020. godine.

Autor fotografije:
Igor Kralj/PIXSELL

MIRNA REINTEGRACIJA

Iako je nakon uspješno provedenih akcija *Bljesak* i *Oluja* Hrvatska bila spremna istočnu Slavoniju i Vukovar vratiti i vojnim putem, hrvatsko je državno vodstvo odlučilo pregovarati sa Srbima. Temelji za sporazum postignuti su tijekom pregovora Franje Tuđmana i Slobodana Miloševića u Daytonu u Sjedinjenim Američkim Državama. Postupak mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja započeo je Temeljnim sporazumom o istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu – Erdutskim sporazumom od 12. studenoga 1995. godine. Sporazum su u Erdutu potpisali predstavnici srpske zajednice, a u Zagrebu predstavnici hrvatske vlade. Posrednici su u ime međunarodne zajednice bili veleposlanik Sjedinjenih Američkih Država Peter Galbraith i UN-ov posrednik Thorvald Stoltenberg. Hrvatska je Erdutskim sporazumom pristala na mirnu reintegraciju okupiranoga dijela hrvatskoga Podunavlja, a istodobno su srpskoj zajednici u njem bila zajamčena sva manjinska i druga prava. Sporazumom je dogovoreno da Vijeće sigurnosti UN-a uspostavi prijelaznu upravu do integracije navedenoga područja u Republiku Hrvatsku. Određeno je da prijelazna uprava djeluje jednu godinu, uz mogućnost produljenja razdoblja za još jedan mandat, također u razdoblju od jedne godine.

Upravitelj je bio Jacques Paul Klein, a zatim William G. Walker. Mandat prijelazne uprave UNTAES-a završen je 15. siječnja 1998. godine.

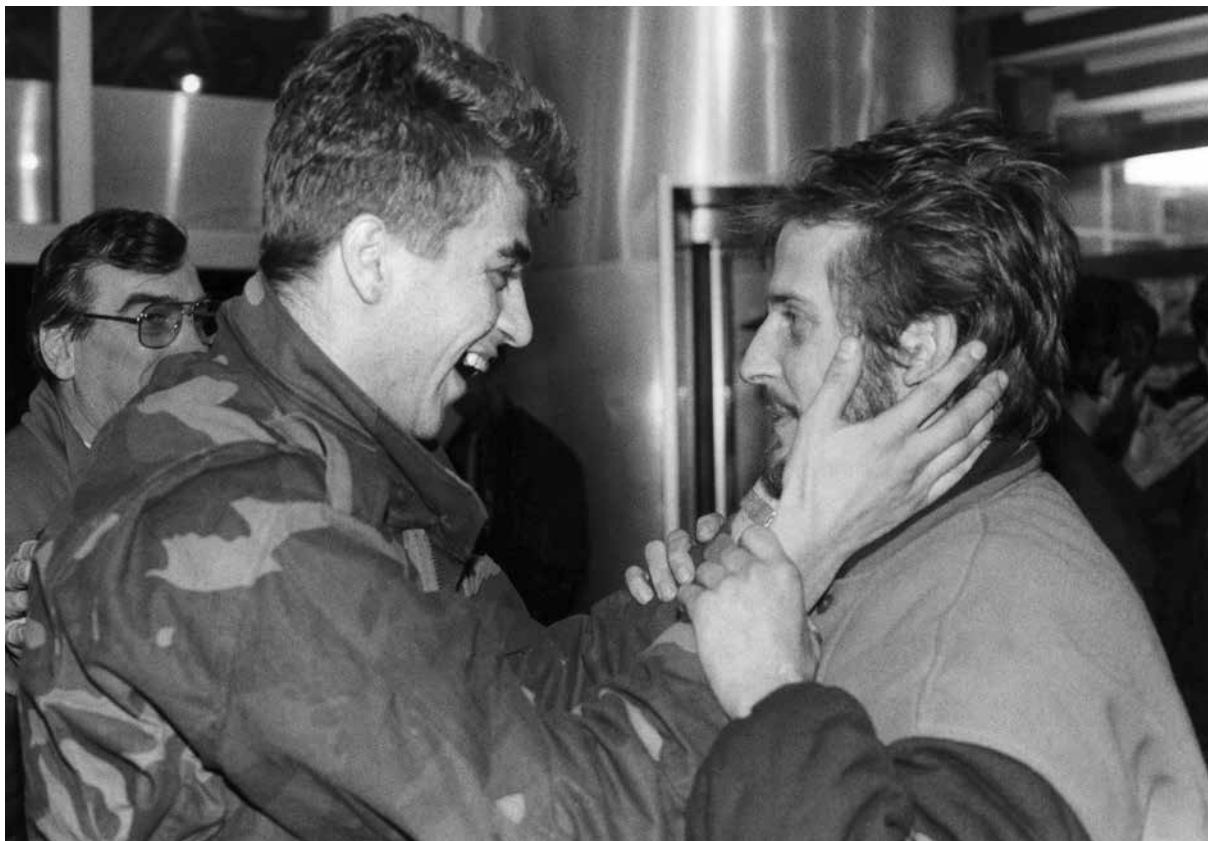
Reintegracija hrvatskoga Podunavlja jedina je uspješna misija Ujedinjenih naroda, a Hrvatska je jedna od rijetkih država koja je nakon uspješnih vojnih operacija rat završila mirnim putem. Uspjeh mirovne misije postignut je diplomatskim potezima hrvatskih vlasti na međunarodnome planu te uspješnom suradnjom na terenu hrvatske vlasti, dijela lokalne srpske zajednice i prijelazne uprave Ujedinjenih naroda.

Vlatka Filipčić Maligec

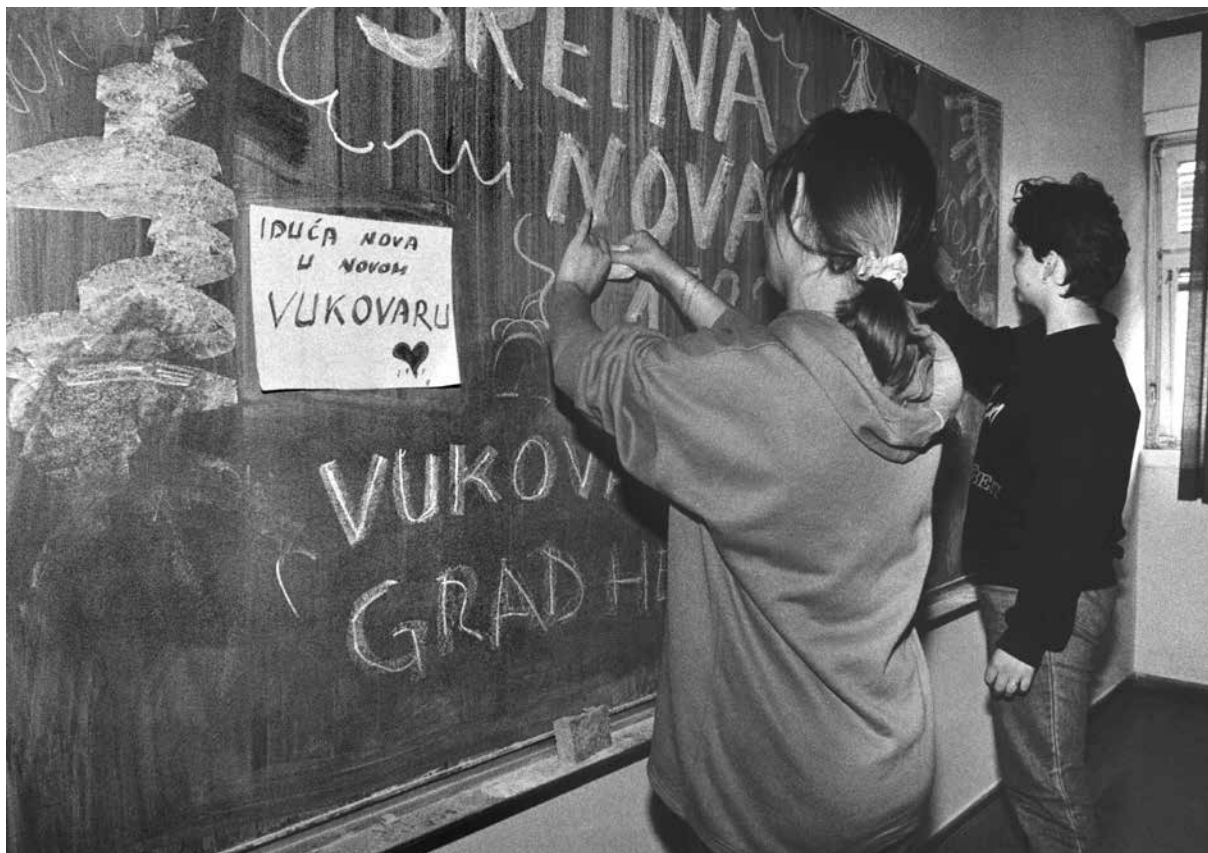
Nakon puštanja 381 hrvatskog branitelja iz zatočeništva u logoru Sremska Mitrovica 28. ožujka 1992. godine mnoge obitelji ponovno su bile zajedno.

Autor fotografije:
Siniša Hančić

Povratak vukovarskih branitelja iz zatočeništva u logorima Stajićevo, Sremska Mitrovica i Niš, 22. prosinca 1991. godine.

Autor fotografije:
Robert Belošević

Prognanici iz Vukovara 3. siječnja 1992. godine u privremenome smještaju u Črnomercu.

Autor fotografije:
Davorin Višnjić

Novu 1992. godinu 140 prognanika iz Vukovara i Slavonije dočekalo je u vlaku – svojem novom domu u Klanjcu, kompoziciji od dvadesetak spavaćih kola, zaustavljenih na trećem kolosijeku željezničke postaje Klanjec.

Autor fotografije:
Robert Šipek

VUKOVAR U FONDU NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

Podaci o građi iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu prezentiranoj na izložbi
Sloboda se njegovim imenom zove

ZBIRKA KNJIŽNIČNE GRAĐE O DOMOVINSKOM RATU I OPĆI FOND NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

Vukovarska bolnica

1. Biro, Štefan. Vukovarska bolnica : 1857. - 2017. / Štefan Biro, Vesna Bosanac, Andrija Hebrang i suradnici ; [fotografije Štefan Biro ... [et al.]. Vukovar : Opća županijska bolnica Vukovar i bolnica hrvatskih veterana, 2017.
2. Bosanac, Vesna. Apeli dr. Vesne Bosanac / priredio i uredio, [fotografije] Mladen Pavković. Koprivnica : Alineja, 2002.
3. Filipović, V. (2019). Na rubu službene kulture sjećanja: slučaj vukovarskog kirurga dr. Mladena Ivankovića. *Tragovi*, 2 (2), 101-119.
4. Marić, Anica. The town was the target: the hospital, the nursing home ... : (the aggression by Serbia, that is the JNA and Serbian and Montenegrin forces against the Republic of Croatia and the Serb occupation of Vukovar 1991) / [authors Anica Marić, Ante Nazor ; English translation Janet Ann Tuškan, David Beauroleil, Melanie Tvrdinić]. Zagreb : Croatian Homeland War Memorial and Documentation Centre, 2011.
5. Medical testimony of the Vukovar tragedy / [editors-in-chief M. [Mate] Granić and M. [Matko] Marušić]. Zagreb : Medicinska naklada, 1992.

6. Medical testimony of the Vukovar tragedy / [editors-in-chief M. [Mate] Granić and M. [Matko] Marušić]. Zagreb : Medicinska naklada, 1992.
7. Medicinska svjedočenja o vukovarskoj tragediji / uredili Anđa Raić, Ivica Vučak ; [prijevod s engleskog Ivica Vučak]. Zagreb : Medicinska naklada, 1992.
8. Nazor, Ante. Grad je bio meta: bolnica, Dom umirovljenika ... : (agresija Srbije, odnosno JNA i srpsko-crnogorskih snaga na Republiku Hrvatsku i srpska okupacija Vukovara 1991.). Zagreb : Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, 2008.
9. Ratna bolnica Vukovar 1991. : 1. znanstveno-stručni simpozij, [17. studeni 2005.] : zbornik / [glavni urednik Štefan Biro]. [Vukovar] : Udruga hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990.-1991., Ogranak Vukovarsko-srijemske županije ; [Zagreb] : Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, [2006?]
10. Šimunec, Dragica. Vukovarska sjećanja : svjedočanstva medicinskih sestara / Dragica Šimunec. Zagreb : Hrvatska komora medicinskih sestara, 2008.
11. The Vukovar hospital 1991 / [translation Kata Lenđel ; photos Ana Matoš ; main editor Štefan Biro]. Vukovar : Vukovar Hospital : Society of the Croatian Doctors and Volunteers in 1990-1991, 2008.
12. V. zbornik Znanstveno-stručni simpozij Ratna bolnica Vukovar 1991. dr. Juraj Njavro / [glavni urednik Štefan Biro]. Vukovar : Udruga hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990.-1991., Ogranak Vukovarsko-srijemske županije, 2016.
13. Vukovarska bolnica / glavni urednik Štefan Biro. [S. l. : s. n.], [2000?]
14. Vukovarska bolnica 1991 / [glavni urednik Štefan Biro ; fotografije Ana Matoš i Štefan Biro]. Vukovar : Opća bolnica Vukovar : Udruga hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990-1991., 2010.
15. Vukovarska bolnica 1991. : početnica čovječnosti / urednici Anđa Raić, Veljko Đorđević ; [ilustracije Sanela Đurinec-Raić]. Zagreb : Medicinska naklada, 2014.
16. Zbornik / Znanstveno stručni simpozij Ratna bolnica Vukovar 1991. ; [glavni urednik Štefan Biro]. Vukovar : Udruga hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990.-1991., Ogranak Vukovarsko-srijemske županije, 2010.

Ovčara

1. Barinić, Nenad. Ovčara : krik u noći / crtež Nenad Barinić, tekst Danijel Rehak. Vukovar : Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora, 2007.
2. Da se ne zaboravi : zbornik radova Drugog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa, Vukovar, 16. i 17. lipnja 2001. godine / urednik Zvonimir Šeparović. Zagreb : Hrvatsko žrtvoslovno društvo, 2002.
3. Dimenzije zločina počinjenih u Vukovaru 1991. godine / [glavni i odgovorni urednik Grgo Plenković]. Zagreb : Poglavarstvo grada Vukovara : Nakladni zavod Globus, 1995.
4. Filko, A. (2020). Ovčara – siva zona međunarodne zajednice (1992.-1994.). *Scrinia Slavonica*, 20 (1), 337-372.
5. Gdje su naši najmiliji? / [glavni urednik Vlado Horvat]. Zagreb : "Vukovarske majke", udruženje roditelja i obitelji boraca domovinskog rata zarobljenih i nasilno odvedenih : "Hrvatski feniks", udruženje zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja : Poglavarstvo grada Vukovara : Gradski muzej Vukovar u progonstvu, 1996.
6. Gdje su naši najmiliji? / [glavni urednik Vlado Horvat]. Zagreb : "Vukovarske majke" - udruženje roditelja i obitelji boraca Domovinskog rata zarobljenih i nasilno odvedenih : Poglavarstvo grada Vukovara : Gradski muzej Vukovar, u progonstvu, 1995.
7. Karlović, Vilim. Preživio sam Vukovar i Ovčaru / Vilim Karlović. Zagreb : Večernji list, 2011.
8. Kovač, Josip. Zločin i žrtva / Josip Kovač ; pogovor Ante Lauc. Vukovar : Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora, Društvi intelektualaca Vukin, 2012.
9. Matić, Predrag. Ništa lažno / Predrag Matić Fred. Zagreb : vlast. nakl., 2001.
10. Nek' ne dođe nitko do prijatelj drag / [urednik Danijel Rehak ; ilustracije Nenad Barinić]. Vukovar : Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora, 2014.
11. Novi vjesnik : dnevnik za demokratsku Hrvatsku / [glavni i odgovorni urednik Radovan Stipetić]. Zagreb : Novi vjesnik, 1992-1993. (2.10.1992.)

12. Stover, Eric. Die Graeber : Srebrenica und Vukovar / Text von Eric Stover, Fotos von Gilles Peress ; Vorwort von Richter Richard Goldstone. Zuerich [etc.] : Scalo, cop. 1998.
13. Stover, Eric. Les tombes : Srebrenica et Vukovar / texte d'Eric Stover, photographies de Gilles Peress ; preface du juge Richard Goldstone ; [traducion Anne Levine]. Zurich ; Berlin ; New York : Scalo, 1998.

Borovo Naselje

1. Borovo naselje 1945. - 1950. : studija društvenih, demografskih, gospodarskih i političkih prilika / [urednici Petar Elez, Dražen Živić ; prijevod sažetka na engleski jezik Sandra Cvikić]. Vukovar : Državni arhiv ; [Zagreb] : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2018.
2. Bubalo, Slavko. Borovo - sumrak jednog svitanja / Slavko Bubalo. Vukovar : Ustanova u oblasti kulture Srpski kulturni centar, 2018.
3. Duić, Ante. Borovo : od trnja do zvijezda i --- / Ante Duić-Dunja ; [ilustracije Dubravko Duić, Anđelo Delač ; fotografije Mihailo Puhalo ... et al.]. Vukovar : Borovo - PC ; Zagreb : Školska knjiga, 2005.
4. Perković, Ante. Slikom i riječju kroz povijest Župe sv. Josipa Radnika Vukovar - Borovo naselje : 1938. - 2008. / Ante Perković. Vukovar : Župa sv. Josipa Radnika Vukovar - Borovo naselje, 2008.
5. Pole, Stipe. "Jake snage MUP-a" - policija u obrani Vukovara 1991. / Stipe Pole i drugi suradnici na knjizi Igor Dasović ... [et al.] ; [fotografije Igor Dasović]. Vinkovci : SN Privlačica ; Vukovar : Udruga umirovljenika MUP-a vukovarskih branitelja Domovinskog rata, 2008.
6. Rehak, Danijel. Borovsko nebo čisto jesmo li te voljeli svi isto / Danijel Rehak ; [ilustracije Nenad Barinić]. Vukovar : Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora : Centar za istraživanje ratnih zločina, 2007.
7. Večernji list / [glavni urednik Miljenko Manjkas]. Zagreb : Večernji list, 1959- . (3.5.1991.)

Vojarna

1. 109. brigada na vratima Hrvatske : (1991.-1992.) / [urednik Zlatko Virc ; fotografije Zvonimir Tanocki ... [et al.]; izrada karata Petar Matanović]. Zagreb : Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Republike Hrvatske ; Vinkovci : Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Vukovarsko-srijemske županije : Odbor za njegovanje ratnih tradicija, čuvanje ugleda i časti pripadnika 109. brigade, 2011.
2. Belobrajdić, Tanja. Nisu zaboravljeni : grad heroja / Tanja Belobrajdić. Zagreb : Despot Infinitus, 2020.
3. Dedaković-Jastrebović, Mile. Bitka za Vukovar / Mile Dedaković-Jastrebović, Alenka Mirković-Nadž, Davor Runtić. Vinkovci : Neobična naklada, 2000.
4. Dedaković-Jastrebović, Mile. Bitka za Vukovar / Mile Dedaković-Jastrebović, Alenka Mirković-Nadž, Davor Runtić. Cerna : Pauk, 2007.
5. Galić, Eduard. Heroji Vukovara : serijal Eduarda Galića / redatelj Eduard Galić ; scenaristi Marko Babić, Dominik Galić, Eduard Galić ; producenti Marko Babić, Dominik Galić ; montažer slike i zvuka Veljko Segarić. Zagreb : Missart, [2008?]- . (Videosnimka)
6. Markuš, Damir. "58" : HOS u obrani Vukovara i Bogdanovaca / Damir Markuš ; [fotografije Damir Radnić, Viktorin Jurić - Paša]. Hrvatski Leskovac : UBSDRHL, 2015.
7. Mrčela, Zdenko. Uloga Hrvatske vojske i policije u reintegraciji istoka Hrvatske / [Zdenko Mrčela, Nikolina Vuković, Marija Rotim]. Osijek : Udruga 106. brigade ZNG RH, 2020.
8. Pripadnici 4. vukovarske bojne 3. brigade ZNG-a u obrani Vukovara / [autori Pero Perić ... [et al.] ; urednica Julija Barunčić Pletikosić]. Zagreb : Hrvatsko memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata : Udruga branitelja 4. bojne vukovarske 3. gardijske brigade, 2017.
9. Radoš, Ivica. Blago Zadro, prvi hrvatski general / Ivica Radoš, Zoran Šangut. Zagreb : Udruga pravnika "Vukovar 1991.", 2011.
10. Radoš, Ivica. Trpinjska cesta : priče vojnika Blage Zadre / Ivica Radoš, Zoran Šangut. Zagreb : Udruga pravnika Vukovar 1991., 2017.

11. Šafer, Miroslav. Kud narodna vojska krene --- : priča heroja kojih nemamo i zločinaca kojih nema za igrani film : vukovarska elegija / Miroslav Šafer. Samobor : «A. G. Matoš» ; Zagreb : Udruga ratnog filma, 2009.

Vodotoranj (povratak i obnova)

1. Bekavac, Stjepan. Vukovar : vodič po memorijalnim mjestima / Stjepan Bekavac, Davor Marijan ; [fotografije Miroslav Šlafhauzer, Stjepan Bekavac]. Zagreb : Despot infinitus, 2014.
2. Damjanović, D. (2009). Stari vukovarski vodotoranj iz 1913. godine. *Građevinar*, 61 (08.), 731-736.
3. Holjevac Tuković, Ana. Proces mirne reintegracije Hrvatskog Podunavlja / Ana Holjevac Tuković. Zagreb : Despot infinitus : Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, 2015.
4. Kevo, Marko. Proces mirne reintegracije : povijesno-dokumentarna izložba / Marko Kevo ; [predgovor Maja Barić]. Ilok : Muzej grada Iloka, 2018.
5. Kiefer Helin, Ivan. Vukovar u Vukovar / Ivan Kiefer Helin. Osijek : vlast. nakl., 1998.
6. Mirna reintegracija Hrvatskog Podunavlja : znanstveni, empirijski i iskustveni uvidi / uredili Dražen Živić, Sandra Cvikić. Zagreb : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2010.
7. Mirna reintegracija, pobjeda razumom / priredili i uredili Branko Pek, Nada Arbanas, Sandra Cvikić. Osijek : Studio HS internet, 2021.
8. Šimunović, Zlatko. Dom zdravlja Vukovar : crtice iz progonstva i povratak / Zlatko Šimunović ; [uvodna riječ Ivica Kostović ; predgovor Andrija Hebrang ; pogovor Željko Reiner]. Vukovar : Matica hrvatska, Ogranak, 2014.
9. Vukovar - hrvatska baština i perspektive razvoja / urednici Dražen Živić, Ivana Žebec. Zagreb : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 2007.
10. Vukovar : izazov obnove / [autori uvodnih tekstova Jure Radić ... [et al.] / autor kataloga objekata Zlatko Karač ; fotografije Damir Babić ... [et al.] ; glavna urednica Marija Kaštelan-Macan]. Zagreb : Republika Hrvatska, Ministarstvo razvitka i obnove, 1997.

11. Vukovar '91. : javni diskursi i pozicije moći / [urednici Dražen Živić, Sandra Cvikić, Ivana Bendra]. Zagreb : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar ; Vukovar : Matica hrvatska, Ogranak, 2018.

Domovinski rat kao tema književnih djela

1. Antičić, Tomislav Grgo. Molitva za Vukovar : zbirka pjesama o herojskim braniteljima Vukovara 1991. ispjevana na hrvatskom jeziku s prepjevom na engleski, tiskana u pismu latinici i starohrvatskom pismu glagoljici = Prayer for Vukovar : A collection of poems about the heroic Vukovar defenders 1991, written in the Croatian language with English translation, printed in the Latin script and the Old Croatian script Glagoljica / Tomislav-Grgo Antičić od Palikuća ; uresio crtežima Boris Talijančić. Zagreb : Ikomot, 1998.
2. Balada o vukovarskoj ruži : [antologija poezije o ratnom Vukovaru] / priređivač Petar Vulić. Imotski : Matica hrvatska, 2001.
3. Baričević, Martina. Krik za Vukovar / Martina Baričević. Zagreb : vlast. nakl., 2010.
4. Crnjac, Slavica. Vukovar i poslije njega--- / Slavica Crnjac. Zagreb : vlast. nakl., 1994.
5. Croatia - Vukovar / priredio Mate Sušac ; [prijevod Jozo Mršić ... et al.]. Zagreb : Hrvatska kršćanska demokratska stranka, 1992.
6. Dombaj, Darko. Grad u školjci : vukovarske elegije / Darko Dombaj ; [crteži Branko Crlenjak]. Zaporešić : "Brkić & sin", 1995.
7. Grad to smo mi : priča i pjesma o Vukovaru : zbirka dječjih radova / [urednica Janja Vitek]. Vukovar : Matica hrvatska, 2011.
8. Kiefer Helin, Ivan. Druga bitka za Vukovar - Zbunjeno nebo : dnevnik - roman / Ivan Kiefer Helin. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2008.
9. Krajina, Mile. Vukovare, hrvatski viteže / Mile Krajina. Čakovec : "Zrinski", 1994.
10. Kukuljica, Antonija. Ključ od mesa / Antonija Kukuljica. Vukovar : Gradska knjižnica, 2000.

11. Maksimović, Drago. Vukovar "Grad tisuću istina" / Drago Maksimović. Vukovar : Matica hrvatska, Ogranak, 2013.
12. Medvidović, Lujo. Vukovarski križ / Lujo Medvidović. Vinkovci : Privlačica, 1998.
13. Međimorec, Miroslav. Piše Sunja Vukovaru : istinite priče iz Domovinskog rata / Miroslav Međimorec. Zagreb : Naklada Pavičić, 2004.
14. Miedzielski, Ernest. Dwie twarze prozy chorwackiej przelomu tysiacleci : pismienictwo wojenne i krotkie opowiadanie / Ernest Miedzielski. Poznan : Wydawnictwo naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2006.
15. Miljković, Miljenko. Vukovarski deveti krug / Miljenko Miljković ; [pogovor Pavao Pavličić]. Zapešić : Grafički studio, 2000.
16. Mirković-Nadž, Alenka. Glasom protiv topova : mala ratna kronika / Alenka Mirković. Zagreb : Naklada Jesenski i Turk, 2011.
17. Nekić, Nevenka. Vukovarske elegije / Nevenka Nekić. Zagreb : HKD sv. Jeronima, 1999.
18. Petanović, Dubravka. Posljednji šapat Vukovara / Dubravka Petanović ; [crteži Josip Marjanović]. Split : Logos, 1994.
19. Plava gajeta ili Kako pobjeći od svih i svega. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2007.
20. Šimić Tonin, Nikola. Ustani kada kažeš Vukovar / Nikola Šimić Tonin ; [ilustracije Mirko Marić-Host]. Vinkovci : Slavonska naklada Privlačica ; Zadar : Matica hrvatska, Ogranak, 2010.
21. Vučemil, Andrija. Fuga Vukovariana : u spomen poginulim braniteljima Vukovara i zahvalli preživjelim ratnicima koji čuvaju sjećanje na njih i njihovu žrtvu / Andrija Vučemil ; [ilustracije] Nevenko Žunić. Rijeka : Riječki nakladni zavod, 2011.
22. Vukovar : [spomenica Matice hrvatske u povodu desete obljetnice vukovarske tragedije : 1991. - 2001.] / priredio Josip Bratulić ; likovni prilozi Alfred Pal. Zagreb : Matica hrvatska, 2001.

Djela književnika Vukovaraca

1. Andrić, Nikola. Iz ratničke književnosti Hrvatske ; Pod apsolutizmom / Nikola Andrić ; [priređio i pogovor napisao Vinko Brešić]. Vinkovci : "Privlačica", 1994.
2. Andrić, Nikola. U wagonu : dokolnim putnicima / prikazuje Miloje Fruškogorac. Zemun : pisac, 1894.
3. Belobrajdić, Tanja. Crni kaput / Tanja Belobrajdić ; [ilustracije Nenad Barinić]. Vukovar : Gradska knjižnica, 2015.
4. Belobrajdić, Tanja. Crni kaput / Tanja Belobrajdić. Zagreb : Despot Infinitus, 2017.
5. Belobrajdić, Tanja. Moja koža je tanja : poezija za lažljivce / Tanja Belobrajdić. Zagreb : Despot Infinitus, 2019.
6. Bodrožić, Ivana. Hotel Zagorje / Ivana Bodrožić. Zagreb : Sandorf, 2020.
7. Bodrožić, Ivana. Prvi korak u tamu / Ivana Bodrožić. Zagreb : Studentsko kulturno umjetničko društvo Ivan Goran Kovačić, 2005.
8. Bodrožić, Ivana. Rupa / Ivana Bodrožić. Zagreb : Naklada Ljevak, 2016.
9. Kauk, Roberto. Kaznenica : pripoviedka iz života / napisao Roberto Kauk. [S. l.] : [s. n.], 1900.
10. Kauk, Roberto. Sabrane pjesme Roberta Kauka. [Vukovar] : tisak i nakl. E. Jančika, 1894.
11. Kauk, Roberto. Zaručnica : pripoviedka iz života / napisao Robert Kauk. Vukovar : tisak i nakl. E. Jančika, 1888.
12. Kiefer Helin, Ivan. Moj vukovarski maskaron / Ivan Kiefer Helin. 1997- .
 - [1]Proslov. Osijek : vlast. nakl., 1997.
 - [2]Dnevnici ili Kako napisati prvi roman. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2005.
 - [5]Plava gajeta ili Kako pobjeći od svih i svega. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2007.
 - [6]Čovjek s pedigreom ili Kako podnijeti grijeh. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2007.
 - [7]Onaj drugi ili Kako se vratiti sebi. Vukovar [i. e.] Cerna : Pauk, 2007.

13. Matoušek, Renè. Jaka veza / Rene Matoušek. Velika Gorica : Narodno sveučilište "Juraj Kokot", 1980.
14. Pavličić, Pavao. Mjesto u srcu / Pavao Pavličić ; [ilustrirao Ninoslav Kunc]. Zagreb : Mozaik knjiga, 2000.
15. Pavličić, Pavao. Pasijans / Pavao Pavličić. Zagreb : Školska knjiga, 2000.
16. Pavličić, Pavao. Trojica u Trnju / Pavao Pavličić ; [ilustracije Niko Barun]. Zagreb : Mozaik knjiga, 2008.
17. Pavličić, Pavao. Trojica u Trnju / Pavao Pavličić ; [ilustrirao Goran Čiča]. Zagreb : Znanje, 2005.
18. Pavličić, Pavao. Večernji akt / Pavao Pavličić ; predgovor Slaven Jurić. Zagreb : Hena com, 1999.
19. Pavličić, Pavao. Večernji akt / Pavao Pavličić. Zagreb : Mozaik knjiga, 2016.
20. Pavličić, Pavao. Vodič po Vukovaru / Pavao Pavličić. Zagreb : Mozaik knjiga, 1997.
21. Pavličić, Pavao. Vukovarski spomenar / Pavao Pavličić. Zagreb : Matica hrvatska, 2007.
22. Petanović, Dubravka. Usnuli prolaznik / Dubravka Petanović ; [crteži Jozo Andrić i Marija Bombardelli]. Split : Književna udruga "Antun Gustav Matoš", 1993.
23. Utjeha kaosa : (antologija suvremenog hrvatskog pjesništva) / [priređivač] Miroslav Mićanović. Zagreb : Filozofski fakultet, Zagrebačka slavistička škola, 2006.

Djela Siniše Glavaševića

1. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević. Zagreb : Matica hrvatska, 2019.
2. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević ; [fotografije Damir Radnić ... et al.]. Zagreb : 24sata, 2011.
3. Glavašević, Siniša. Stories from Vukovar / Siniša Glavašević ; [translated by Tamara Budimir]. Zagreb : Društvo hrvatskih književnika = The Croatian Writers' Association, 2011.
4. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević. Vukovar : Matica hrvatska, Ogranak, 2009.

5. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević. Zagreb : Matica hrvatska, 2007.
6. Glavašević, Siniša. Rakontoj el Vukovar / Siniša Glavašević ; tradukis el la kroata Lucija Borčić ; [fotografije Marija Belošević ... et al.]. Zagreb : Hrvatski esperantski savez, 2006.
7. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević ; [fotografije Drago Havranek... et al.]. Zagreb : Matica hrvatska, 2001.
8. Glavašević, Siniša. Geschichten aus Vukovar / Siniša Glavašević ; Uebersetzung Magda Antoniċ. Trier : Verlag Kleine Schritte, 1994.
9. Glavašević, Siniša. Rakontoj el Vukovar / Siniša Glavašević ; tradukis Julijana Rusić. Zagreb : Kroata esperantista unuigo ; Osijek : Esperanto societo Liberiga stelo, 1993.
10. Glavašević, Siniša. Priče iz Vukovara / Siniša Glavašević ; [fotografije Drago Havranek... et al.]. Zagreb : Matica hrvatska, 1992.

ZBIRKA RUKOPISA I STARIH KNJIGA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

1. Brevis notitia memorabilium circa oppidum Vukovar. (rukopis ; 19. st.)
2. Divald, Adolf. Izvještaj grofu Eltzu o uređenju šumskoga gospodarstva vlastelinstva Vukovar. (rukopis ; 1862.)
3. Šporer, Franjo. Wirtschafts-Einrichtung sämmtlicher Forste des Eltzschen Dominiums. (rukopis ; 1851.)

GRAFIČKA ZBIRKA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

1. Kunike, Adolf. Syrmien : Markt Vukovar / [Adolph Friedrich] Kunike ; [prema Ludwigu Erminyju]. [Beč : Adolph Friedrich Kunike , 1819.-1826.]. (litografija ; otisak 260 x 358, list 385 x 554 mm.)
2. Ljubičić, Boris. Čitajte između redova. - Zagreb : Poglavarstvo grada Vukovara u progonstvu, 1994., offset ; 70 x 100 cm.
3. Renarić, Dragutin. Vukovar / Drag. [Dragutin] Renarić. [S.l.], 1941. (bakropis ; otisak 133 x 185 mm, list 245 x 327 mm.)

4. Renarić, Dragutin. Vukovar : Dunav kod dvora / Drag. [Dragutin] Renarić. [S.l.], 1925. (bakropis ; otisak 87 x 173 mm, list 103 x 182 mm.)
5. Renarić, Dragutin. Vukovar : Na Dunavu / Drag. [Dragutin] Renarić. [S.l., 1930.-1940]. (bakropis ; otisak 128 x 184 mm, list 212 x 296 mm.)
6. Razglednice Vukovara i Borova iz fonda Grafičke zbirke, nastale između 1899. i 1992. godine.

ZBIRKA MUZIKALIJA I AUDIOMATERIJALA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

1. Bogu na slavu : festival duhovne glazbe Bonofest Vukovar. Zagreb : Laudato, 2015. (Audiosnimka)
2. Hruza, Dragutin. Hrvatska Hrvatom / uglasbio za mješoviti zbor Dragutin Hruza (Vukovar) zborovodja Hrv. pjev. i glas. društva "Dunav" ; rieči [!] od A. Harambašić.
3. Savin, Igor. Vukovar se vraća kući / skladatelj Igor Savin ; Simfonijski orkestar HRT ; dirigent Igor Gjadrov ; solist na krlinici Ladislav Fidry. Zagreb : Orfej, 1994. (Audiosnimka)
4. Vukovar. Zagreb : Croatia Records, 2013. (Audiosnimka)

ZBIRKA ZEMLJOVIDA I ATLASA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU

1. Grubišić, Ante. Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733. / priredio Ante Grubišić. Osijek : Muzej Slavonije, 2006.
2. Sršan, Stjepan. Vukovar i okolna mjesta na starim kartama / Stjepan Sršan. Osijek : Državni arhiv u Osijeku, 1998.
3. Szerem vármegye = Comitatus Sirmiensis / incidit Berken. Viena : Melosagos Grof Tolnai Festetits Gyorgy, 1798. (zemljopisna karta : bakrorez ; 36 x 28 cm.)

Autor fotografije:
Darko Čižmek

Više od 2200 knjiga, 1500 plakata i letaka te 27 kutija s različitim arhivskim dokumentima iz Gradskoga muzeja Vukovar smješteno je poslije rata u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu gdje su se knjižničari i konzervatori iz odjela *Zaštita i pohrana* pobrinuli za njezinu zaštitu. Pristigla je muzejska i arhivska građa pregledana, očišćena i zbrinuta u kartonske kutije te je držana u kontroliranim uvjetima kako bi se spriječilo njihovo propadanje. Teže su oštećene knjige dezinficirane, stabilizirane i opremljene kutijama za konzerviranje.

Suradnjom Gradskoga muzeja Vukovar, Državnoga arhiva u Vukovaru, Muzeja vučedolske kulture, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Galerije Klovičevi dvori u Zagrebu građa je Gradskom muzeju Vukovar vraćena 2019. godine.

IMPRESUM

Nakladnik

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika

prof. dr. sc. Ivanka Stričević

Urednici

Hrvoje Špac, Maja Priselac

Autori izložbe

Hrvoje Špac, Maja Priselac i dr. sc. Sofija Klarin Zadravec

Kustosica izložbe

Vlatka Filipčić Maligec

Producentica izložbe

Maja Priselac

Autorica stručnih tekstova

Vlatka Filipčić Maligec

Autori fotografija

Davorin Višnjić

Drago Havranek

Emica Elvedi

Goran Pichler

Igor Kralj/PIXSELL

Josip Bistrović

Marko Mrkonjić/PIXSELL

Mišo Lišanin

Robert Belošević

Robert Šipek

Siniša Hančić

Viktorin Jurić Paša

Suradnici na izložbi

**Andrej Ribičić, Ante Livajić, prof. dr. sc. Damir Agičić, Emil Smutni, Filip Matišić,
dr. sc. Irena Galić Bešker, dr. sc. Mira Miletić Drder, Sandi Antonac, Siniša Hančić,
mr. sc. Tamara Ilić-Olujić, dr. sc. Tatjana Mihalić**

Lektorica izložbe

Zrinka Mikulić

Vizualni identitet izložbe, grafičko oblikovanje i priprema za tisak

Goran Hasanec

Tisak

ITG d.o.o.

Naklada

70

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001116465.

ISBN 978-953-500-206-2

Izložba se održava u sklopu programa *Godina čitanja* uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

Sloboda se njegovim imenom zove

Izložba u povodu 30. obljetnice stradanja Vukovara u Domovinske ratu

4. – 30. studenoga 2021. godine

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Organizator:

Suorganizator:

Partneri:

KLI OFEST
UDRUGA ZA PROMICANJE
KULTURE POVIJESTI

Uz potporu:

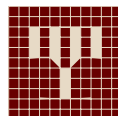

**GODINA
ČITANJA
2021**

Pokrovitelj izložbe:

**Vlada
Republike
Hrvatske**

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU